

„Праця“

Український просвітний тижневик
в Бразилії
виходить в Прудентополіс кожного
Четверга.

Передплата
в Бразилії:

Річно 8\$000, піврічно 5\$000.
Для Галичини річно 10 корон.
Для України 5 рублів.
Для Півн. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

ПРАЦЯ

„PRACIA“

Journal semanal
Ukrainian
Publicação em português
nas Quilombas

вартість: 100 рс.
ка. Більше по 200 рс. За
додаткову плату ся згора.

PRACIA
Prudentopolis
Brazilia — Brazil
ВИДАВЦІ: Видавнича спілка.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руське ми серце і віра руська“ — 3 ус. пс. Маркиана Шанкевича.

Ми Україні до екону
В нас є сила Козаків!

Одинока Українська Часопись у Бразилії.

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

На тему дня.

На недавньому засіданні ради
панів та комісії заграничних справ
польського союму велася горяча,
жива дискусія над справою Схід-
ної Галичини.

В дискусії зазначилися дуже різ-
ко два теперішні напрями поль-
ської політичної думки щодо Схо-
ду Європи. Пос. Дашиньскі різко
підчеркнув різницю сих обох на-
прямів: націоналістичного і соція-
лістичного. Польські соціялісти
йдуть шляхом анексіоністичної
політики; вони бажали би як най-
більше земель загарбати на схід-
них межах польської республіки.
Соціялісти бажать протилежно, по-
розуміння зі східними народами
Сходу Європи. Зокрема є конче-
не порозуміння з Україною звер-
нене проти московського імпері-
алізму.

Польські імперіалісти потерпі-
ли рішучий погром у своїй схід-
ноєвропейській політиці. Замість
з вільною, самостійною Україною
укладатися за межі сусідніх дер-
жав, імперіалістична польська ди-
пломатія пішла за наказами ан-
танті і бажала укладатися з від-
новленою, могутньою Росією Дені-
кінів.

Політика польських імперіалі-
стів потерпіла рішучий погром.

Такі були провідні думки реч-
ника польських соціялістів. Такі
були критичні удари звернені на
заграничну політику польських
імперіалістів.

На ласку покровителів західно-
європейського імперіалізму, на

но, як Поляки замикали україн-
ські, часописи за се, що ті ва-
жилися критикувати політику коа-
ліції. І націоналістична польська
преса признала, що кара зовсім
заслужена, бо се обидва маєтату
коаліції. Як же можна критику-
вати тих справедливих сусідів, що
у Версалі карають і милують краї-
ні народи.

А чині?! Чиж наші тодішні не-
вмолимі оборонці, авторитету не-
тикальної антанті, не признають
нам — хочби й в глибині — що
ми мали слухність, коли крити-
кували народи Сходу Європи, що-
би не були »рабами чужого імпе-
ріалізму«?!

Чи не була слушною наша дум-
ка, що самі народи Сходу Євро-
пи повинні, стоячи на основі са-
моозначення народів; стоячи на
основі своєї волі та самостійнос-
ти, полагодити поміж собою спір-
ні, сусідські спори про межі своїх
держав?

Ми говорили тоді ясно і отвер-
то:

»У великій історичній хвилині,
коли валяться основи старого сві-
та і на його руїнах зростає но-
ве життя вільних, самостійних на-
родів, що самі рішають свою бу-
дучність — Національні Збори Ук-
раїнців австро-угорської держави
проголошують торжественно пе-
ред цілим світом, що домаганем
і ціллю усіх Українців є з'єднан-
ня усіх земель між іншими ук-
раїнських земель австро-угорської
монархії в одну державу, що цілком
наших національних змагань
є зєдинена, вільна, самостійна,
українська республіка«.

Український народ хоче через
свою суверенну державу поріши-

ній трагедії розпочне нову добу
в історії людства«.

Се належить зробити, не огляда-
ючи на ласку всемогучих про-
текторів західно-європейського ім-
періалізму.

Бо чи справді Схід Європи має
бути другим балканом, що по-
похоти ворогуючих таборів все-
світною імперіалізму має сплива-
ти кровію?

Однак націоналісти народів
Сходу Європи, тих, що вперше
вирвали ся на волю, думали, що
з дозволом могутих покровите-
лів всесвітнього імперіалізму при-
далять і приборкають своїх сусі-
дів. Берестейський ареопаг по-
бідних центральних держав а о-
після версальського верховний суд
мав бути тим всемогучим протек-
тором, від якого сподівались на-
ціоналісти східноєвропейських на-
родів сповнення своїх заборчих
мрій.

Та раз по разу виказує дійс-
ність, що всі надії на великодуш-
ність імперіалістичних протекто-
рів — непевні, марні і небезпе-
чні.

І так замо непевні надії на мі-
літарні, стратегічні, воєнні успіхи
на здобутки політики »зеліза і
крови«.

І знову зовсім слушно вказав
на се на висше згаданій комісії
речник польських соціялістів при-
клонникам польської імперіалі-
стичної політики. Мілітарні здо-
бутки — казав він — ще не є по-
літичними здобутками!

Заборча, воєнна політика, що
хоче мечем зачеркнути межі дер-
жави, банкрутує що раз то біль-
ше в наші дні: — банкрутує ще
тим більше, що народи перетомле-

диктатуру совітів, свою систему
правління.

Не мають відваги керманічі дер-
жав імперіалістичної західної Ев-
ропи вести далі політику інтер-
венції в Росії; розпрачалися з
думкою здавлення силою оружя і
голодом, бльокадою революційну
Росію; покинули думку — воскресити
кровію і залізом давню Ро-
сію — давню »єдиную і неділимую
Росію«.

Чиж не ясний тут шлях для
всіх далекозорих політиків на Схо-
ді Європи? Чи справа усіх наро-
дів Сходу Європи не вимагає від
них, щоб вони зреклися вже га-
небної, понижаючої їх протекції
чужого імперіалізму, імперіалі-
стичних дипломатів, що в своїй
міжнародній грі грають ся як як-
пійонками на шахівниці цілими
народами і краями?!

Останні події, де польські імпе-
ріалісти і націоналісти, упоєні во-
єнними побідами, певні в протек-
цію всемогучих судів з версаль-
ського ареопагу, розчарувалися
так страшно, так болючо, вика-
зують наглядно, як слушно є со-
ціал-демократична політика, що
не хоче йти ні шляхом політики
крові і заліза, ні ласкою могутих
імперіалістичних протекторів, а
тільки взаємним поєднанням на-
родів, що в тіснім союзі зможуть
вибороти та захистити і об-
стояти свою волю і самостійність?
Обстояти і оборонити і перед ро-
сійським імперіалізмом, перед гріз-
ним маревом відновленої, давньої
Росії і перед коварствами імпері-
алістичних дипломатів-покровите-
лів?

Чиж і справа Східної Галичи-
ни не може, не повинна бути по-
рішена взаємною, євобідною во-
лею польського і українського на-

Соціалісти бажать протівно, розуміння зі східними народами Європи. Зокрема є конечне порозуміння з Україною звернене проти московського імперіалізму.

Польські імперіалісти потерпіли рішучий погром у своїй східноєвропейській політиці. Замість з вільною, самостійною Україною укладатися за межі сусідніх держав, імперіалістична польська дипломатія пішла за наказами антант і бажала укладатися з відновленою, могутньою Росією Денікінів.

Політика польських імперіалістів потерпіла рішучий погром.

Такі були провідні думки речника польських соціалістів. Такі були критичні удари звернені на заграничну політику польських імперіалістів.

На ласку покровителів західноєвропейського імперіалізму, на їх волю віддали польські імперіалісти свою східноєвропейську політику; а тепер широкі круги націоналістичної суспільності мечуть проклони на «зрадливих» західноєвропейських дипломатів, на речників західноєвропейського імперіалізму.

А прецінь се не так дуже дав-

и повинні, стоячи на основі самоозначення народів; стоячи на основі своєї волі та самостійності, полагодити поміж собою спірні, сусідські спори про межа своїх держав?

Ми говорили тоді ясно і отверто:

«У великій історичній хвилині, коли валяться основи старого світа і на його руїнах зростає нове життя вільних, самостійних народів, що самі рішають свою будучність — Національні Збори Українців австро-угорської держави проголошують торжественно перед цілим світом, що домаганем і ціллю усіх Українців є з'єднання усіх земель — між іншими українських земель австро-угорської монархії в одну державу, що ціллю наших національних змагань є зєдинена, вільна, самостійна, українська республіка».

«Український народ хоче через свою суверенну державу порішити згідно і мирно сусідські взаємини з польським суверенним народом, так як хоче сього полагодження зі всіма сусідними народами, зокрема з великою російською республікою».

Тільки на основах волі, рівності і братерства виросте тривалий мир, що по кровавій, воен-

мав бути тим всемогутчим протектором, від якого сподівались націоналісти східноєвропейських народів сповнення своїх заборчих мрій.

Та раз по разу виказує дійсність, що всі надії на великодушність імперіалістичних протекторів — непевні, марні і небезпечні.

І так само непевні надії на мілітарні, стратегічні, военні успіхи на здобутки політики «заліза і крови».

І знову зовсім слушно вказав на се на висше згаданій комісії речник польських соціалістів прихлонникам польської імперіалістичної політики. Мілітарні здобутки — казав він — ще не є політичними здобутками!

Заборча, военна політика, що хоче мечем зачеркнути межі держави, банкрутує що раз то більше в наші дні; — банкрутує шетимбільше, що народи перетомлені довголітнім военним лихолітем, бажать мира, домагаються рішучо зокінчення війни.

Зрозуміла се большевицька Росія і в останніх часах вона хоче помириться з сусідними народами і краями; не думає вже про се, щоби силою нести в чужі краї

пійонками та шахівниці цілими народами і краями?!

Останні події, де польські імперіалісти і націоналісти, упоєні воєнними побідами, певні в протекцію всемогутчих судів з версальського ареопагу, розчарувалися так страшно, так болючо, виказують наглядно, як слушною є соціал-демократична політика, що не хоче йти ні шляхом політики крови і заліза, ні ласкою могутчих імперіалістичних протекторів, а тільки взаємним поєднанням народів, що в тіснім союзі зможуть вибороти та захистити і обстояти свою волю і самостійність? Обстояти і оборонити і перед російським імперіалізмом, перед грізним маревом відновленої, давньої Росії і перед коварствами імперіалістичних дипломатів-покровителів?

Чи ж і справа Східної Галичини не може, не повинна бути порішена взаємною євобідною волею польського і українського народу без примусу і насилля, углядяючи волю самого населеня краю? Чи не повинна її поладнати польська республіка в порозуміню з вільною, самостійною і з'єдиненою Україною, що тепер веде завзяту боротьбу на житті і

Пилип Гайко.

Бог любити-ме.

Діялось се в маю 1919 р. Коли цілий світ приготавлявся до нового життя, в Галичині лютувала ще страшна війна. До одного подільського села зближалася стежа*) українських стрільців. Село мовби по пошесті, наче завмерло. Нігде ні душі — хиба де-не-де почувеш деяку собачку, що сумно скавулить на згарищі.

Відколи Ляхи господарили у селі, люди боялись їх, чим їхні прадіди диких Татар.

Стрільці ввійшли в село. Вони пильно оглядалися на всі сторони, та вітрили ворога. Не було нікого.

На другому кінці села біля цвинтаря стояла невеличка хата, вона одна стояла ще ненарушена. Інші були то сплюндровані, то згорілі — знищені.

Іза зугла сеї хатки виглядав малий хлопчина — літ може з дванайцять. Побачивши стрільців він скоренько прибіг до них, зняв козацьку шапочку, яка була у нього на голові тай промовив:

Вони були ще сьогодні рано, та як зачули, що ви йдете, так зараз утікли всі до ліса. Слава Богу, що ви прийшли — але ви вже не пойдете від нас, правда? Та й мама моя може прийде, а дядько покладе нам нову хату, тай знов будемо дома.

— Або се не ваша хата?

— Ні, нашу спалили.

— А деж твоя мама?

— Нема, Ляхи взяли.

— А батько тай де?

— Батько? а вась — вчора у вечер по-

повісили, бо нехотів показати де бсмби заховані. Але я знаю де, мені батько сказав, вони коло нашої школи. Я бувби кинув у них з одну ще вчора, але я боявся, що побачуть тай заберуть.

— А деж люди з села?

— Побоялися Ляхів, тай утекли до ліса.

— А ти-ж чому не утік?

— Я не боюсь. Мені дядько казав, що хто Ляхів бє, того Бог любить, бо вони є найбільші наші вороги і їх треба бити. Вони нашого пан-отця забрали і кажуть, що повісили також а в церкву коний заганяли. Я хочу бачити як ви з ними будете битися. Тай я буду також.

— Тиж слабій, не зможеш і не знаєш як.

— Чому ні, у мене є й кріс,*) що батько заховав, і кулі є.

— А може ти істи хочеш?

— Як дасьте то прошу. Я сьогодні не їв ще нічого.

Йому дали сухарів та коржиків. Він їх смачно заїдав та дивився на стрільців що збиралися відходити.

Бувай здоров хлопче, сказав вістун,**) а як будуть стріляти, то заховайся до льоху, бо кулі не перебирають та уважай, бо пропадеш марне, а шкода тебе, як виростеш, добрий козак будеш — або йди в ліс до своїх.

— Тамже нема моїх. Маму забрали, а дядько пішов на війну — до когож піду? Я піду з вами — Може де там дядько знайду.

— «Крється, ідуть!» Скрикнув оден з дороги.

Вістун висунувся заа корчів та хвильку приглядався на дорогу, що провадила до поблиского ліса. По хвилі потихо звернувся

*) Гвер січових стрільців.

**) Фрайтер. Командант пструлі.

до стрільців, приказав розійтися по сторонам, скритися, по обох сторонах дороги та осторожно остатися в криївках так довго, аж він дасть знак свистуном. Він раз свисне, а тоді вони всі знечевя їх наскочуть та злапають живих.

Сам-же виліз на хату, продер соломяну стріху та з дірки оглядав околицю.

Він стежив за неприятелем. Була видна маленька стежа, з сімох людей, що наближалася з протівної сторони села. Вони йшли спішно та осторожно.

А деч хлопець? Нема його — десь зник, як тільки почув про ворога. Цікавий хлопчик!

Тихо. В округ царював спокій. Сонце пригрізало чим раз сильнійше. З далелека доносився ступ неприятельського ходу.

Коло хреста на роздорожі стали. По короткій нараді всі йшли в сторону хати біля цвинтаря

Серця стрільців застукали сильнійше

Ще хвилька, ще дві, а буде танець.

Тихо. Вони вже близько.

— Хлопче, гей хлопче! — почувся голос — а не було тут сьогодні якого війска?

— Та, булс.

От тобі й на, подумав вістун, хлопчина нас зрадить. Колиб приближилися а то...

— А коли були? — знов голос.

— Сьогодні рано були.

— А яке війско? Ти бачив?

— Таж бачив, такі жовніри як ви тай повтікали, бо казали, що козаки йдуть...

— Добре, добре, мовчи! А від раня не було нікого?

Вістун запер в собі дух... Він тримав свиставку у губі та...

— Ні, не було.

— Брешеш, собачий сину! Говори правду.

— Яж вам кажу, що не було... нікого не бачив.

— А в хаті хто є?

— Нема нікого.

— А в тебе що в руці? ходи ближше!

— Що? бомба! Так, на маєш! Було айсько і є! — крикнув хлопчина й кинув перед них бомбу.

Брр-у-м! вибухла бомба.

Миттю зійшлися стрільці на місце вибуху. Сім жовнів кінчили своє життя в муках перед хатою на дорозі — а побіч них лежав мертвий хлопчина усміхнутий, начеб говорив: «Дядько казав, Бог любити-ме!»

Глянули по собі стрільці і в їхніх очах станули сльози. «Відний хлопчина», промовили знімаючи шапки. Хвилью гостояли мовчки, думаючи.

Вістун, дивлячись в обличчя малого хлопчини, сказав:

— Не згинеш, Україно! По нас, так прийдуть! і він вказав пальцем на хлопця

по хвилі потряс головою і знов сказав:

— «Спи, щасливий! Хай душа твоя іграється вічно з сонцем свободи а нам хай буде свідком нової присяги!»

Присягаємо над трупом дитини, що не мнимо ні багнета ні кріса, доки хочби одна нога ворска груди Твою, Україно, топтала. Доки не будеш євобідна Україно, не відложимо із рук оружя. Так нам допоможи Боже!»

Вони всі перекрестилися та поглянули на себе.

— Хлопця возьмемо зі собою. Його похоронимо як товариша... Він на се заслужив!

Вони забрали трупа хлопчини і відійшли.

смерть проти Росії Денікіна; що веде кровавий бій за свою волю і самостійність? Чи в інтересі мира на Сході Європи не лежить, що раз вже щезло марево царату, марево давньої царської Росії, щоби в льна, самостійна Україна в порозумінню з польською республікою; в союзі зі всіма східно-європейськими республіками, що здвигнулися на руїнах цврьської Росії, без ласки далеких західно-європейських протекторів завела лад і мир на своїй нещасній землі?

М. Ганкевич.

Українські вісті.

Поляки ідуть на Київ.

З достовірного джерела довідуємось, що після довгих пертракцій Польща дістала нарешті мандат зайняти збройною окупацією ціле Правобережжя по Дніпро враз Києвом. З початку мали Поляки йти на Петроград та Москву. Цей плян розбився з причини, що коаліція не дала Полякам жадної мілітарної гарантії та допомоги. Отже у звязку з недавнім виїздом Пилсудського на східній фронт, треба в найблизших днях надіятися початку польських операцій проти большевиків. Петлюра враз зі своєю армією, яку Поляки для него формують, має становити авангарду в отсім розбійничім поході Польщі на Схід.

Румуни йдуть на Одесу.

По часописним вісткам, у звязку з ліквідацією армії Денікіна й майбутнім походом Поляків на Київ, Румуни мають намір вислати свої війська на Одесу й зайняти її.

Галицька армія вже бється по большевицькій стороні проти Поляків.

Як відомо, галицька армія находилася після переходу до Денікіна в районі Винниця — Липовець — Калинівка. Скорий наступ большевиків приневолив Денікіна до відвороту. Тепер доносять, що наша армія осталася на місцях й вже, як складова одиниця совітської армії, бере участь в боях проти наступаючих від Проскурова та Жмеринки польських військ.

Справа Східної Галичини й Америки.

З дипломатичних кругів доносять нам, що останнє рішення в справі Східної Галичини, себто завішення попередньої постанови антанті про провізорію, під формальним та правним оглядом не може набрати обов'язуючої сили так, довго, поки на него не дасть згоди Америка, яка була досі головним контрагентом коаліції. Америка, як звісно, вицофалася з мирової конференції й заступлена в ній тільки своїм амбасадором, який кожду ухвалу конференції пересилає ad referendum до Вашингтону. Отже поки Америка останньої ухвали не затвердить, вона остає необов'язуючим рішенням Франції, Англії та Італії.

На Кубані.

Як повідомляє У. П. Б., на Кубані єсть тепер 32 „Просвіти“. Задля успішного переведення просвітної організації на Кубані скликається просвітний конгрес до Старокорсуна.

Отаман Струк.

До числа партизанських отаманів, що тут то там на широких просторах України, при помочи малих відділів змагаються за увільнення з під большевицької чи деніківської влади належить і отаман Струк. Тереном партизанських операцій Струка є головню чернігівська та мінська губернія. Добре узброєні Струкові відділи снуються здовж Дніпрових берегів, знечевя являються на Десні, за хвилину чується про них як раз в противному кінці. Сама особа отамана, невідома досі нікому, росте до розмірів легендарної появи, селянські маси приписують йому великі заслуги і де лиш являється його „гадамаки“, піддержують всіми силами.

З Ходорівщини

пишуть нам, що до українських греко-католицьких парохіяльних урядів зголошуться залізнички по метрики, які їм потрібні до переходу на латинський обряд, бо з Українців нікого до служби не хочуть приймати. Ляцьке панованє.

Поляки ждуть стрічи з большевиками на галицькому фронті.

„Gazeta Lwowska“ пише про положення на галицькому фронті ось що: Положення на галицькому фронті не улягло конкретній зміні, однак польські війська числять ся з новою конфігурацією фронту і умовин, які царять по другім боці польських ліній. Через це, що відділи Денікіна, які стояли перед польським фронтом подались в зад, може прийти до стрічи з большевиками, однак польська армія, що стоїть під приказами ген. Івашкевича, сторожить та стоїть муром на визначенім їй становищі. Цивільне населення або втікає разом з деніківськими відділами, або шукає охорони на польській території.

Большевизм претектом нищення українського народу.

„Іл. Курер Цодзенни“ з 30. грудня м. р. повідомляє з Варшави: Із східних окраїн (креси) приходять вістки про безперервну большевицьку роботу на задєх польської армії. Агенти Леніна і Троцького роздають зброю і амуніцію поміж селян і намовляють їх до виступів проти польських легіонерів. Недавно викрито в склепі у Маршалковича в Дубні большевицьку друкарню, багато печаток до підроблювання польських урядових документів, фотографічні плити і т. д. В тиждень після цього під повозку команданта тамошньої поліції кинено бомбу. Це була месть за конфіскату друкарні. Жертвою бомби впав кінь. В селі Сади (на Волині) селяни вбили двох легіонерів Галера. Одного з них привязано за ноги до двох дерев, а коли гилля пущено він був роздертий. Другому легіонерови хтось обтяв ніс, вуха і виколов очи. Поляки вислали до Садів карну експедицію. А що селянство поведилося „провокаційно“ не видало іноватців і зброї, Поляки покарали ціле село. Подібні випадки трапляються щодня. Польські егзекутивні органи мають чимало праці, щоби не допустити „здеморалізовані“ маси до явного виступу проти польського війська.

Це польське донесення про „відтяті вуха і виколєні очи“ дуже нагадує грабівничий похід польського імперіалізму і шовінізму у Східній Галичині. Поляки вимушували тоді різні сплетні, щоби оправдати свою круціяту проти українського народу. Тепер ця сама історія повторюється на ін-

Не розуміють по українськи.

Львівський „Вперед“ пише: На днях приступив один громадянин до каси на головнім двірці у Львові, щоби купити білет. Коли заговорив по українськи, почув відповідь, що не розумієть ся тут по українськи. Колиж звернув касієрці увагу, що він не говорить по китайськи, почув вдруге слова: то ще гірше, бо це не культурна мова. При тих словах касієрка при віконци ч. 2. відійшла. Та сама історія повторилася при віконци ч. 5., куди цей громадянин звернувся в надії, що там скорше його зрозуміють. Та тут діждався цієї самої відповіді, яка викликало обурення навіть у Поляків. Кінець був такий, що поїзд відійшов і громадянин мусів ждати аж до слідуячого дня.

Блищі подробиці про пляни Петлюри.

„Kurier Polski“ доносить про наміри отамана Петлюри, який як відомо до недавна находив ся у Варшаві. Петлюра формує нове українське правительство без участі есдеків та есерів, отже виключно із представників т. зв. буржуазійних партій. На чолі кабінету має стати Андрій Лівіцький який взявби рівночасно теку міністра закордонних справ. В склад кабінету мають увійти: генерал Медведський (війна), Марголін (скарб), Золотицький, Проколович і 2 париські відпоручники. Цей уряд мавби в порозумінню з Польщею та антантою збудувати на території провобержноі України українську державність на принципх парламентаризму та удержання приватної власности.

Українців не приймаєть ся до служби.

Українських державних і автономічних робітників і службовиків все ще не приймають до праці і служби. Справу прийаття, завдяки вмішанню різних посторонних польських комітетів і комісій регабілітаційних, проволікаєть ся. Провізоричні робітники і службовиків взагалі не хочуть приймати до праці. Надто вводиться нова практика, а саме українських робітників і службовиків, які зголошують ся до праці, хоче теперішня краєва адміністрація перекинути до західно-польських провінцій — навіть до Познанщини. Нужда серед українського робітництва і службовиків в наслідок проволікання льокавту росте з кожним днем чимраз більше.

Українські повстанці окружили Одесу.

Телеграма з Москви сповіщає, що українські повстанці окружили Одесу та женуть наперед себе останки Денікинової армії в напрямі до Херсону.

Міжнародна Ліга за самостійністю України.

Українська газета „Свобода“ (півнч. Америка) дістала телеграму від проф Михайла Грушевського з Женеви, що там засновано Міжнародну Лігу, котра піддержує змагання Української Республіки.

Не вільно Українцям читати свої газет.

„Нова Рада“ доносить: На Холмщині, Підляшші і Волині забороняється українцям читати українські газети. Один українець, що служить на залізниці в Бересті, одержав слідуячу загрозу від свого шефа: „Я знаю, що Ви читаєте українські газети, коли Ви сего не залишите і не перестанете спроважувати чи купувати і читати українські газети, то не лише, що будете звільнені зі служби, але—я Вам кажу—що слідуячого тижня Ви будете арештовані і виселені (інтерновані)“.

ської газети, то наставники відбирають, щуть їх, а того, у якого знайшли, ще кляють. Один хлопець поніс українські газети до табору полонених Українців на П (Варшава), його за се арештували і з тим трудом вирвався він від них. Сей хлопець — варшавський рознощик газет, ли при переписи в Бересті говорив, що він Українець, тоді заявляли йому, тут Українців нема і не вписували „нальність української“.

Посмертні згадки.

† Марія з Кашубинських Колодієва,

жінка судді в Перемишлі, померла як жертва добровільно наложеного на себе обов'язку, заразившись тифом при роздачі харчів полоненим і інтернованою в Пикуличах. І жінка, якої чоловік весь рік прожив в вольі на Домбю була одним з найбільше в даних справі членів Української Самаританської помочи в Перемишлі. Вічна їй пам'ять!

† О. Йосиф Канюшак ЧСВВ.

Тими днями дістали ОО. Василянни Прудентополіс вістку зі Львова, що в Криштополи упокоїв ся о. Йосиф Канюшак ЧСВВ. Був се один з найсвідоміших наших угорських Українців, який вже як свідський св'ященик і докторант вступив до Чина. Покійний родився року 1877. Покінчив гімназію і університет на Уграх відзначенем, вступив до чина 1904 р. По укіченню новіціату був ще два літа на філософії а опісля був висланий до Риму де зложив доктрат з права церковного. Послідніми літами був професором теології в Криштополи. Крім чеснот правдиво монаших, одарений був покійний надзвичайними здібностями. Був знатоком музики передової церковної. Для всіх прихильний, для всіх вічливий, при тим тихий і покірний мислитель свого великого знання та здібностей. Племистий тиф, який тепер лютує в Галичині забрав і сю жертву з винограда Христового. В покійнім тратить Чин Василянський одного з найліпших професорів і заразом одного з найліпших членів.

Вічна йому пам'ять!

ВСЯЧІНА.

Страти Росії.

Страти Росії в часі війни в убитих і ранених виносять 35 мільонів, як це показує статистика Колчакового правительства.

Мир між Аліянтами і Німеччиною правий і сильний.

Версальський договір, яким заключено мир між Німеччиною й Аліянтами, став правим і сильним від нині (10 січня 1920 року) від години 4 і 15 минут пополудни через те, що виміняно взаїмно ратифікації.

Найвища Рада рішила, щоби вслід за тим покликати до життя Лігу народів з днем 10 січня 1920. Перше засідання Ліги має відбуватися під провідом французького мирового делегата Лвона Буржоа.

Америка не була заступлена при виміня ратифікацій у Версалю, та це значить, що Америка ще не підійме дипломатичних зносин з Німеччиною.

Договір межі Болгарією і Ватиканом.

Відбуваються переговори межі Ватиканом і болгарським правительством в справі закінчення конкордату (договору), на підставі

— Липовець — Калинівка. Скорий наступ большевиків приневолив Денікіна до відвоту. Тепер доносять, що наша армія остала на місцях й вже, як складова одиниця совітської армії, бере участь в боях проти наступаючих від Проскурова та Жмеринки польських військ.

Справа Східної Галичини й Америка.

З дипломатичних кругів доносять нам, що останнє рішення в справі Східної Галичини, себто завішення попередньої постанови антанті про провізорію, під формальним та правним оглядом не може набрати обов'язуючої сили так, довго, поки на него не дасть згоди Америка, яка була досі головним контрагентом коаліції. Америка, як звісно, вицофалася з мирової конференції й заступлена в ній тільки своїм амбасадором, який кожду ухвалу конференції пересилає ad referendum до Вашингтону. Отже поки Америка останньої ухвали не затвердить, вона остає необов'язуючим рішенням Франції, Англії та Італії.

На Кубані.

Як повідомляє У. П. Б., на Кубані єсть тепер 32 „Просвіти“. Задля успішного переведення просвітної організації на Кубані скликається просвітний конгрес до Старокорсуня.

Махно проголосив незалежну українську совітську республіку?

Отаман Махно, скріплений Залізнякам, зріс в сили і має знов облягати Катеринослав. Його війська мають числити 30.000 регулярного жовняра. Махно мав проголосити незалежну українську совітську республіку. (Се відай неправдиве — Ред.)

Стоїт до нині під лісом могилка маленька. Над нею хрест білий, березовий а на нім табличка з написею:

„Скажіть Ви усім, що нема нічого кращого, як полягти за волю своєї Вітчизни“.

Поворот українських сиріт.

Серед снігом запоршених піль Левандівки кілька днів стояв на залізничному шляху поїзд з українськими військовими сиротами, що онові вернули з далекої чужини на рідню несвою землю... Це діти виселенців та збігців, що їх везні піді кинули перед роками поза межі рідного крає. Доля тих дітей, це немов ще одна дія безголосної Іванової трагедії, немов ще одна картина українського мучеництва. А початок того мучеництва був грізний своїми споминами 1914-ий рік. Не одному з тих дітей каменем лягла на душу згадка тих страшних днів, коли на вантажених возах, або на руках матері приходилося втікати перед надпливаючою бурею, перед здоганяючими їх лунами пожеж та розшалленими мельодіями російських армат. Розбравсь тоді народ по широкому світі; дні й ночі переживав під голим небом, битий вітрами, дощами, а часто й прикладами австрійських крісів... Багато лиха довелось нашим збігцям зазнати, заки австрійське правительство примістило їх в таборах. Опинилося на чужині чимало дітей; є й такі, що в таборах на чужині побачили денне світло. І ось шойно дня 3. грудня м. р. прибив ся до Львова поїзд чеського „Червоного Хоєста“, що привіз громадку українських дітей, з таборів в Хоєні і Гая. Це

західно-польських провінцій — навіть до Познанщини. Нуджа серед українського робітництва і службовиків в наслідок проволікання льокавту росте з кожним днем чимраз більше.

Українські повстанці оточили Одесу.

Телеграма з Москви сповіщає, що українські повстанці оточили Одесу та женуть наперед себе останки Денікінової армії в напрямі до Херсону.

Міжнародна Ліга за самостійністю України.

Українська газета „Свобода“ (півнч. Америка) дістала телеграму від проф Михайла Грушевського з Женеви, що там засновано Міжнародну Лігу, котра піддержує змагання Української Республіки.

Не вільно Українцям читати своїх газет.

„Нова Рада“ доносить: На Холмщині, Підляшшу і Волині забороняється українцям читати українські газети. Один українець, що служить на залізниці в Бересті, одержав слідоучу загрозу від свого шефа: „Я знаю, що Ви читаєте українські газети, коли Ви сего не залишите і не перестанете спроваджувати чи купувати і читати українські газети, то не лише, що будете звільнені зі служби, але—я Вам кажу—що слідоучого тижня Ви будете арештовані і виселені (інтерновані)“.

В Бересті ведеться навіть судове слідство проти тих, що читали українські газети. Почти не допускають українських газет на Холмщину, Підляшше і Волині та роблять труднощі. До таборів полонених і шпиталів, де є Українці полонені чи інтерновані, не дозволяють передавати українських газет, післані поштою ницуть, а коли полонені чи інтерновані де дірвуть ся україн-

круглі сироти (числом 93), всі з перемиської та станіславівської епархії. В таборах осталося ще около 90 сиріт з львівської епархії. Ось стільки їх спасло ся. Подаюча більшість прогнаних війною українських дітей остала остала на чужині — на кладовищах Талергофу, Гмінду, Гая і Хоєня.

Посол Старух арештований.

В Бережанах арештували польські власти бывшего посла до австрійського і галицького союму Тимотея Старуха. Причина арештовання незвісна.

Діточий куток

Дорогі Діти! Тепер в «Праці» маєте свій куток, де Вас поучують за Вашу Русь-Україну; де пані предки жили, що то були за люди, як вони проживали, як вони воювали. Так і мені прийшла охота і Вам дещо розповісти, за ваших славних пращів.

Хто заложив місто Переяслав?

Було се давно і дуже давно. Ще за славного нашого князя Володимира. Було се ще за тих часів, коли не всі люди вміли читати та як тепер. Було се ще тоді як і навіть польські круглі не вміли ні читати ні писати а як треба, було підписатись то круглі польські манали за него, а потому хрестик робили і їх другі підписували, такі що вмі-

вміли писати. Отже то давно було. Було се тоді, як сей наш славний князь Володимир і воював з Печенігами. Пише літописець, то є такий, що вмів тоді писати і передав другим, щоби і Ви довідались. От було се так, Печеніги ворожий нарід (от щось таке як Поляки), прийшли під Київ, і Володимир вийшов проти них зі своєю дружиною; оба війська зійшлись і стали одно проти другого на річці Трубежі, але перший не хотів переходити єї. Тоді печеніжкий князь став на однім боці ріки, на крутім березі і почав гукати на Володимира.

Як Володимир вийшов, то печеніжкий князь сказав єму: «Як ми маєм воювати та вбивати людей своїх, виплай краще кого хочеш з дружини своєї — нехай поборить ся з силачем моім; як що твій поборе, то ми підемо собі у свої степи й три роки не займатимемо вас; а як що подужас мій, то ми три роки будемо грабувати землі ваші». Володимир пристає на се і повернув до свого табору, зібрав раду та почав питати чи не знає хто такого чоловіка, що змігби подужати. Вийшов тоді до князя ділок один таї кучко: у мене патеро синів маю, чотпри у твоїй дружині, а пятий пафменчий Микита чимбарує дома, бо з него вийшов добрий кожумяка (то є такий, що кожю мнє-гарбар), той ціде борити ся бо сильно дужий. Покликали до

Вічна єму пам'яті!

ВСЯЧІНА.

Страти Росії.

Страти Росії в часі війни в убитих і ранених виносять 35 мільонів, як це подає статистика Колчакового правительства.

Мир між Аліянтами і Німеччиною правий і сильний.

Версальський договір, яким заключено мир між Німеччиною й Аліянтами, став правим і сильним від нині (10 січня 1920 року) від години 4 і 15 минут пополудни через те, що виміняно взаємно ратифікації.

Найвища Рада рішила, щоби вслід за тим покликати до життя Лігу народів з днем 11 січня 1920. Перше засідання Ліги має відбутися під проводом французького мирового делегата Леона Буржоа.

Америка не була заступлена при виміні ратифікацій у Версалю, та це значить, що Америка ще не підійме дипломатичних зносин з Німеччиною.

Договір межі Болгарією і Ватиканом.

Відбуваються переговори межі Ватиканом і болгарським правительством в справі заключення конкордату (договору), на підставі якого болгарське посольство має бути установлене при Апостольській Столиці, а папський нунцій має бути висланий до Софії.

В цілі улєкшення уні східних церков з римською Церквою, папа Бенедикт організував цілий ряд наукових викладів про східні справи з днем 16. січня у великій салі св. Музики у Ватикані. Ці виклади розпочне, сирійський патріярх Єфраїм Равнамі.

князя того Микиту кожумяку, і схотів князь уперел спробувати єго силу. От привели бика дикого і дуже роздрочили єго, і став той бик ревти та ганяти ся за людьми, розлючений кинув ся був навіть на князя. Тоді підскочив до нього Микита, ухопив єго з боку за шкуру таї сичняв єго аж вирвав з мясом шмажок шкіри, скільки захопив у жменю.

Князь був уже радий, що знайшов єа такий силач, і на завтра звелів єму вийти бороти ся. З ранку зійшли ся оба війська, а на середину вийшли борці. Печеніг великого росту чоловік, собою дуже страшний, засьміяв ся з Микити, бо то був росту не великого, але кремезний чоловіга. Счепили ся борці, й здусив Микита того Печеніга у оберемок, та так, здавив єго, що той і помер у єго обіймах. Тоді кинув тим мертвим об землю та й наступив ногою на голову. Зраділи й загомонила Володимирова дружина, а Печеніги перелякались, стали тікати. На місці тому де вони бороли ся, поставив Володимир город і назвав єго Переяслав, себ-то місце де він переймає славу від Печенігів.

От таке переказали нам літописці за місто наше українське Переяслав. Читайте діти свій куток у часописі а я Вам ще много а много цікавого переповім.

Вуйко Роман.

ехія забрала словацький революційний фонд. Три мільйони доларів, зібраних Словаками Злучених Державах і висланих до Праги ціли підпомогли політичної агітації за вірванням Словаччини від Чехії, забрало та конфіскувало чеське правительство, як проє сповіщає газета Словенський Дневник. дин примірник цієї часописи наспів до Парижа.

Польща платить Франції людьми.

Недавно виїхало звідси 10.000 польських робітників до Франції з метою допомоги відбудувати цей край. Єсть це перша група зі 100.000 польських робітників, які хочуть спровадити французьке правління Франції. Робітники дістали подостатком американської одежі, а частина їх зарібку має бути вислана їхнім фаміліям. Надіються, що така робітничка еміграція буде корисна для обох країв, бо Франції брак робітників, а Польща має забагато нуждарів.

Президент Вілсон скликає Лігу Народів.

Президент Вілсон видав зазив, яким скликав перше засідання Ліги Народів до Парижа на п'ятницю 16. січня на годину 10.30 раню. Зазив звернений до амбасадорів тих альянтських держав, що переводили ратифікацію мира з Німеччиною у Версалю в суботу 10 січня.

Великі і малі.

Кожний, думай, що на тобі
Мільйонів стан стоїть,
Що за тоті мільйони.
Мушиш здати ти одвіт.
Іван Франко.

Одвертий лист до ширих і неширих членів кооперативи «Liberdade» на Vega Guarany і взагалі до українських кольоністів у Парані.

Браття!

Оглянувши вище згадану кооперативу і її сумний стан, побачивши і почувши як Ви дивитесь і як довіряєте один другому, я рішив написати публічно оцей лист. Отже, увага!

На передмісті міста Херсона, де я учився, жив оден Українець різник. Я ходив до гімназії мимо його хати. Дивна то була хата. Яко широкий Українець, її господар дуже кохався в цвітах. Отже вся хата була здола до гори мов величезна купа різних кольорів, уложена у якусь чудову величанську квітницю! Хто йшов то ставав і дивився. І було чому: довкола була камениста глина, на котрій не росло нічого; по під плотами де-не-де пилось будячче, а кругом ані деревини ані кущива. І посеред усього такий рай! Я не втерпів і запитав різника: «Як ви дачку, осягнули того, що на такий нездалий землі вирости такі прекрасні квіти?» Різник усміхнувся і мені відповів: «Я нічого поливаю ту землю кровію з худоби; кров мені служить за навіз, і на ній ото ростуть такі красні квіти!»

Коли я переїздив кольонію Вера Гварані зноволі прийшла мені на пам'ять і дивна хата різника і дивний спосіб, яким чоловік осягнув зробити рай в пустині. Я переїздив з лінії на лінію, з виснаду на виснаг і бачив оден малюнок сумніший другого. По вискубані в часті знищені шакри; убогі хати, що порожніми вікнами дивлять ся на дорогу, як черні діри мертвої голови; похилені стодоли, звідки виглядає кілька своїх свиней соломи; голонузі, дедве що не гоші,

уряду. Людоньки! відповів урядник: єдина порада, яку можу вам дати, ось яка: закладайте громадські склепи; уряд за вами стоїть; з таких склепів навіть податку не бере.

— Паночку! — плакали кольоністи — нема кому в нас повести тієї справи!

— Як?! — здивувався урядовець: на 500 родин нема людини, щоб дала раду такий дурниці?

— Нема, паночку!

Страшно!... Посеред злиднів вирости домів, вирости на біді, на поті кольоніста, як ті квітки на крові убитої худобини. І немає змоги, щоб той піт лив ся для своїх дітей, щоб та праця пішла на власну користь. «Нема, паночку!» — сказали кольоністи. Страшно сказати, бо розкрили перед чужими людьми страшну нашу народну рану: брак чесних, освічених людей! У всіх є, а в нас нема!

Тимчасом найшлися люди, що пішли за порадою п. Коррея.

Ті люди, мала горстка, хотіли стати на ноги. І почалася стара історія, паскудна, брудна історія, яку можна найти скрізь, де лише є наш темний люд.

Перша річ: недовіра у власні сили; друга річ — насмішки; третє — продажність; четверте — брак освіченої, чесної людини, щоб вела справу для громади, а не для себе.

Щиріші кинулися з запалом до праці, а нещирі дивилися і казали: «нех си рухає; коли буде добре, то й я пристану; а коли впаде ото буду сі сьміяв!»

Були такі Юди, що йшли купувати в кооперативу, хоч до неї не належали, аби потім продати її панам за шмат гнилої ковбаси. (Бо відомо, що у громадських склепах можна продавати лише своїм членам, а спілка, яка переступає такий порядок, тратить охорону і опіку уряду).

Але і нещирість і продажність пережили бідні ширі. Однак не могли пережити одного — браку освіченої людини, браку змоги вести контролю над своїм крамом.

Через брак такої людини кооператива «Liberdade» стала на краю пропасти. І можна почути скрізь по вендах велике торжество: «А що? маєте! Хотілось вам склепу? Хотіли видерти нам змогу держати вас на мотузці? Маєте фігу з маком! Ми для того родились і вчились, а ви сліпі кроти — тягніть своїм хребтом і не суньте носа в такі справи!»

Така втіха є, вона має основу, вона годосно відбивається в душах бідних ширих і дає нагоду нещирим, аби «сі сьміяли» до розпучки! Величезна кольонія стоїть на роздорожжі, має силу слова і курячу непорядність! Торжество у вендарів великої кольонії будо в велике і повне.

Великі їм не страшні. Але їде небезпека зі сторони малих. Та небезпека їде зі сторони невеличкої, закинутої, загубленої серед лісів громади, з кольонії Каразини... (Далі буде).

З Бразилії.

Протест Українців з Ітапари.

В оселі Ітапара-Пруденсіполіс зібрались Українці дня 29. лютого та вислали протест

до п. Корреї, щоб їх не записувано, ані не називано Поляками, але Українцям, чим і суть. Се повинні зробити і другі оселі, як Маркондес, Сенадор Коррея, Вера Гварані, Круз Машадо. Звіти просимо слаги до Редакції, а Редакція се помістить. Нас Українців хочуть змести з землі Поляки в Східній Галичині, певно і тут ріжні засідки вже чинять, тому держім ся, хоронім свого і в тім не щадім жадної праці.

Новий ряд Парани.

В склад ново вибраного ряду паранського входять:

Єц. Др. К. Муньойс да Роша, президент стану; Др. Марінес Альвес де Камарго, головний секретар; Др. Й. Морейра Гарцез, директор робіт і доріг; Др. Альбукерке Мараньов, шеф поліції; Др. І. С. Дантас Рібейро, головний прокуратор Справедливости; Др. Віктор Ферейра де Амарал, директор гігієни; Лізімако Ферейра да Коста, директор гімназії і школи нормальної; Кап. Рауль Муньойс, головний командант воєнного стану.

Карнавал у Куритибі, як у минувших літах, так і сего року відбув ся досить гучно. Гроша пішло не мало, хоч всі нарікають на «крізу». На карнавал, на забави пусті відай не може такої зайти «кріза»!

Пожар у школі Францішканів, У школі при монастири ОО. Францішканів у Куритибі, вибух огонь. Прикликано сейчас огневу сторож, та мимо ратунку часть деревлянна школи згоріла до тла. Шкода значна.

Франція, як довідуємось, має віддати Бразилії забрані німецькі кораблі.

Посуха і голод у Сеара панує дальше. У провінції Ріану за дря браку води відійшло 70% товару.

Німецьких емігрантів до Бразилії прибуло знова 108 осіб. Сі відіхали на сталий побут в оселю Круз Машадо.

Ліки на нудь.

(Присвячується щирим українським «патріотам», що їздили робити параду польському консулеві. Написано по тім, коли я прочитав у «Праці», що в ріднім краї ляхи палять людей живими, а серед нас тут находяться такі, що роблять тим же ляхам паради!)

Ах я маю в серці нудь,
Що мені стискає груди!
Мужу, коні запрягай
Та до міста поганяй:
Сьвято там десь має бути,
Консуля Поляки жууть.
Ми туди також спішим.
Як на святі буду тім,
То запевно мою нудь
Дітьки зараз заберуть!

Кинув працю чоловік
Серед будня й поволік
На прохід велику нудь,
Що стискала жінці груди,
Серед вереску ляхів
«Віват» муж також ревів,
Бо зза тогож вічна нудь.
Мал-б опустити груди!
Посеред чужих оден
Нудь возив він цілий день
І, утомлений, домів

Жінку, вільну з нуди, віл!
Ще й журився: що за біс,
Що дітей не взяв на віз.
Побули-б на святі тім,
Знуди-б вільний був весь дім!

Хай же кожен чоловік
На нудь знає добрий лік:
Віват най кричать ляхам,
Де вони, хай буде там;
Де їх консулі слави,
Хай проводить цілі дні.
Польща хай йому живе
І українську кровію лле!
Єсть у лісі тростина,
Лік не змірний є вона.
Але вжне тростини,
Хто родиться на штани.
Хто ж родивсь в спідниці бути
Хай ляхами лічать нудь.

Щирій.

Вісти з Кольонії.

Кольонія Санта Анна.

Дві милі від Ляпи, а 4 милі від кольонії Гважувіри, лежить кольонія Маріанталь — Санта Анна. Се кольонія досить велика, заселена по більшій часті Німцями, Поляками. Наших українських родин не багато там є, усього 7 родин (кілька родин перейшли на «польську віру», як кажуть наші люди). Недавно посітив тамошних Українців о. Рафаїл Криницький ЧСВВ. Службу Божу відправили згаданий отець в будинку шкільнім, бо каплиці нема. Під час богослуження були усі наші родини українські і багато Поляків. Українці, котрі мешкають в згаданій кольонії суть: з Куріатник п. Рогатин, Волиці повіту Жовива; Горбків; повіту Сокальського і одна родина, що прибула з кольонії Антонію Олінто. При частім посіщеню тамошних Українців отцем Рафаїлом, є надія, що народ згуртується до спільної праці над освідкомленем себе навіть серед такої малої жінки Українців, яка єсть саме в кольонії Санта Анна.

Кольонія Гважувіра.

На кольонії Гважувіра аж просить ся, щоб оснувалася українська кооператива торговельна. Склепів на кольонії є: 2 сирійські 3 польські і 1 український. Усі живуть з 90 родин українських, які заселяють Гважувіру. Можеби п. Куц подбав про се, щоб на українській кольонії Гважувірі, з кількометри від станції Гважувіри, розбудувати децю народ український! Наш народ піде за доброю радою, особливо під сю пору! А если найдуть ся хруні — то хрунів поіменно числити, а їм відкачеть ся заходити у польські склепи і своїми «підсестками» купувати кулі на своїх братів у Східній Галичині.

Кольонія Марцеліна.

На кол. Марцеліні страшно, аж лячно! 2 пляцькі склепи — а українського ні одного! Усі своєю керванцею збогачують загорілих (неаби яких) Ляхів, а сього склету дасть Біг. Українці з Марцеліни хотілиб, щоб оснувавсь серед них кооперативний склеп! П. Куц, що ставсь тепер головною особою кооперативних спілок, може подбати щоб і тут

увага!

На передмісті міста Херсона, де я учився, жив оден Українець різник. Я ходив до гімназії мимо його хати. Дивно то була хата. Яко ширій Українець, її господар дуже кохався в цвітах. Отже вся хата була здолу до гори мов величезна купа різних кольорів, уложена у якусь чудову великанську китицю! Хто йшов то ставав і дивувався. І було чому: довкола була камениста глина, на котрій не росло нічого; попід плотами де-не-де пядь будяче, а кругом ані деревини ані кущика. І посеред усього такий рай! Я не втерпів і запитав різника: «Як ви дятьку, осягнули того, що на такій нездалий землі вирости такі прекрасні квіти?» Різник усміхнувся і мені відповів: «Я пачку поливаю ту землю кровію з худоби; кров мені служить за навіз, і на ній ото ростуть такі красні квіти!»

Коли я переїздив кольонію Вера Гварані ашмоволі прийшла мені на память і дивна хата різника і дивний спосіб, яким чоловік осягнув зробити рай в пустині. Я переїздив з лінії на лінію, з висинаду на висинад і бачив оден малюнок сумніший другого. По висубаві в часті знищені шакри; убогі хати, що порожніми вікнами дивлять ся на дорогу, як чорні діри мертвої голови; похилені стодоли, звідки виглядає кілька снопів гнилої соломи; голопузі, ледве що не голі, діти, туні спрацьовані обличчя чоловіків і худі, без уякої форми похилені постаті жінок!

Та ж сама бідна Галичина тільки не в Європі а в Бразилії!

І нараз виринає переюмною séde. Гарно збудовані хати, побілені, помальовані, мають скляні вікна, на вікнах цвіти; повні хати драму, руху. Між ними виділяється великий дім, покритий дахівкою. Я проїзжу мимо него і бачу в нім двоє грубих випашених людей. З другого поверху виглядає біла повподица молодиця; коло неї нявка тримає товсту, опецькувату дитину, закутану в якусь едвабіу кану.

У голові, як блискавка, пролітає думка: Як воно так сталося, що поміж тими всіма злиднями, що я бачив, вирости така пишна квітка — сей мальований, багатий дім? Де вzialiся такі грубі вигодувані люди, коли довкола такі, що від вітру подають ся? Чим поливали цей дім — квітку, що він такий пишний виріс? Чим годували тих людей, що в нім є, що вони такі повні, такі білі, такі викохані?

Ви всі, що мешаєте там де я проїздив, знаєте, як там нічого не було, де тепер, стоять пишні доми. Ревли там малпи, лавили змії, а горою шумів вітер. Ви прийшли, вирубили ліс, ожинили пустиню і на вашій праці виростили оті пишні доми. Ви вигодували пишних панів, часом таких, що з вами разом були джатавом попід швелі; ви даєте змогу, щоб вони росли, наодились, учились і стояли над вами во віки і віки! Чомуж ви робите на них, а не на себе? Чомуж ви учите чужих дітей, а свої ростуть, як хопта? Чомуж ви вбуваєте когось иншого, а самі боє ходите?

Одна відповідь на те є: темнота і непорядність... І так має бути вічно? Значить, що така кольонія, як Вера Гварані, де нараховують 470 українських родин, мусить вічно бути віддана на заску і неласку життєвій боротьбі? Ні, коли там найдеться таких, що з'єднаються до оборони власного інтересу? до забезпечення вращої будуччини своїм дітям.

«Обдирають нас вендирі!» — плакали бідні кольоністи, коли був там Вера Гварані армарок, плавали так до представника

«Liberdade» стала на краю пропасти. І можна почути скризь по вендах велике торжество! «А що? маєте! Хотілось вам склепу? Хотіли видерти нам змогу держати вас на мотузі? Маєте фіту з маком! Ми для того родились і вчились, а ви сліпі кроти — тягніть своїм хребтом і не суньте носа в такі справи!»

Така втіха є, вона має основу, вона голосно відбивається в душах бідних ширих і дає нагоду нещирим, аби «сі сьміяли» до розпуки! Величезна кольонія стоїть на роздорожжі, має силу слоня і курячу непорядність! Торжество у вендирів великої кольонії булоб велике і повне.

Великі їм не страшні. Але їде небезпека зі сторони малих. Та небезпека їде зі сторони невеличкої, закинутої, загубленої серед лісів громадки, з кольонії Каразінія... (Далі буде).

З Бразилії.

Протест Українців з Итапарі.

В оселі Итапара-Прудентополіс зібрались Українці дня 29. лютого та вислали протест

«триотам», що іздили робити парад у польському консулеві. Написано по тім, коли я прочитав у «Праці», що в ріднім краї ляхи палять людей живими, а серед нас тут находяться такі, що роблять тим же ляхам парад!»

Ах я маю в серці нудь,
Що мені стискає груди!
Мужу, коні запрягай
Та до міста поганяй:
Свято там десь має бути,
Консуля Поляки ждуть.
Ми туди також спішим.
Як на святі буду тім,
То запевно мою нудь
Дідьки зараз заберуть!

Кинув працю чоловік
Серед будня й поволік
На прохід велику нудь,
Що стискала жінці грудь,
Серед вереску ляхів
«Віват» муж також ревів,
Бо зза тогож вічна нудь,
Мал-б опустити груди!
Посеред чужих оден
Нудь возив він цілий день
І, утомлений, домів

«триотам», що іздили робити парад у польському консулеві. Написано по тім, коли я прочитав у «Праці», що в ріднім краї ляхи палять людей живими, а серед нас тут находяться такі, що роблять тим же ляхам парад!»

Кольонія Гважувіра.

На кольонії Гважувіра аж просить ся, щоб оснувалась українська кооперативна торгівельна. Склепів на кольонії є: 2 сирійські 3 польські і 1 український. Усі живуть з 90 родин українських, які заселяють Гважувіру. Можеби п. Куц подбав про се, щоб на українській кольонії Гважувірі, з кількометри від стації Гважувіри, розбурхати дещо народ український! Наш народ піде за доброю радою, особливо під сю пору! А если найдуть ся хруні — то хрунів поіменно числити, а їм відкочуть ся заходити у польські склепи і своїми «підисетвами» купувати кулі на своїх братів у Східній Галичині.

Кольонія Марцеліна.

На кол. Марцеліні страшно, аж лячно! 2 ляцькі склепи — а українського ні одного! Усі своєю керваницею збогачують загорілих (неаби яких) Ляхів, а свого склепу дають Біг. Українці з Марцеліни хотілиб, щоб оснувавсь серед них кооперативний склеп! П. Куц, що ставсь тепер головою особую кооперативних спілок, може подбати щоб і тут

Адвокат

Dr. TRASYBULHO LINS-FILHO,
у прудентополи.

Принимает всякі справи цивільні, гандлеві, кримінальні. Виготовля инвентарі, арроляменти і прочі всякі справи входячі в обсяг адвокатури. Ітересанти най удають ся до п. Вас. Лопатюка. Памятайте о сім, що всякі справи предкладаете в українській мові.

Канцелярия містить ся:
Hotel Victoria — Prudentopolis.

Позір! — Позір!

ЛІНІЯ ІВАЇ І ОКОЛИЦЯ!

Linha Ivahy — Prudentopolis — Parana.

ОЛЕКСА МАРТИНЕЦЬ.

Поручаю всім Українцям мій новостворений склеп. Найдешевші товари споживчі, знаряди до ужитку домашнього. Купую збіже герву і всякі продукта кольоніальні. Чого Вам потреба, купите і будете вдоволені. Жаден Українець не може оминати, а їти до свого Українця.

Alexandre Martinete.
Ivahy — Prudentopolis — Parana.

Шкленяр і Син.

Великий склад ріжнородних матерій — зелі: я і прочих. Агенция Банків: «Banco do Brasil», «Banco Francez e Italiano» і «Banco Nacional do Comercio». Суз-Агенция компанії асекураційної земельних і водних (морської): «Companhia Alliança da Bahia». Стала кореспонденция комерцияльна (гандлева) з найбільшими фірмами.

Купують в великій кількості: герву, віск, і мід.

Говорить ся по Українськи.

SZKLENIARZ & FILHO.
Teleg. „SZKLENIARZ“
Prudentopolis — Parana — Brasil.

Найбільший український склеп в Прудентополи

Василя Войтовича.

Продаєть ся по ціні уміркованій. Одинока фірма, яка вдєвопить Вас за Ваші гроші! Вступіть і пореконайте ся, бо то не коштує нічо.

Біліший вибір найріжнородніших матерій, наймодніших кольорів касеміри, коців, готових убранных, чисто-вовняних пал, полотна, хусток, етажок, капелюхів солом'яних і сукняних, ниток до шиття, вишиваня і ручних робіт, зимових шалів, парфум, перфумованого мила, скла, начинь кухонних, зеліза, машин до шиття, порошу, шроту, фугетів, славної пасти «Фаворіта» і шкурівок; книжок, та приборів шкільних.

НАПИТКИ КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ.

На складі завжди: хміль, олій до фарб, свічки мільові, а подостатком муки найліпших марок, соли грубої, меленої і рефінованої столової; Sal Glauber, Sal amargo, нафти, тютюну, рижку, цукру, фарини кукурузяної і мандькової, фасолі, кави зернятами, незрівняного смаку паленої і чай з Індій.

Завсїгди свїже насїне.

Продаю всім, з моєї власної цегольні ЦЕГЛУ, яку узнано за найміцнішу, найлекшу і найпрактичнішу до мурованя; ЧЕРЕПИЦЮ: витривалу, найменшої ваги, а найсильнішу. Скупують на велику скалю герву та иньші краєві продукты.

Посїдаю велике і рівне подвірє на заїзд, а на случай потреби просторий, супокійний нічліг.

Wasilio Wojtowycz

Prudentopolis, Parana, Brazil.

Чи ви коли каву з української фабрики?

Зайдіть до Григорія Кушніра кольонія Шавієр да Сільва — Панандуа С. Катаріна.

Там дістанете: каву палену найліпшої якості — без домішок ароматичного запаху в фабриці «ІТАЙО».

Kuchmir Gregorio Colonia Xavier da Silva
corr. Papanduva S. Catharina.

у Марселеві оснував українську кооперативну спілку. О. Рафаїл Криницький вже чинить поважні заходи, щоб порозумівшись з п. В. Куцом, організатором кооперативних сіловок, на кольоніях в околицях Куритиби оснували кооперативні склепи. Се одна з найбільш пекучих справ кольоніальних під сюрору. Кольонії українські, особливо під Куритибою, можуть стояти о много лучше і не продаючи Ляхам за безцін своїх земель, а стоячи при своїх землях, зі зиском для себе і народної справи. Український народ в околицях повинен зрозуміти вагу справи і стати до підмоги моральної і матеріальної, щоб оснувались українські торговельні спілки.

Вже найміє час, коли ми збогачували своїм грошем Ляхів і давали на кулі проти своїх братів у старому краєві.

Проч з чужими склепами!!!

Кожна кольонія най заводить у себе ко-

оперивні склепи! Най Ляхи йдуть гандлювати між своїх! Ми маємо мати торгівлю у своїх руках — між нашими!

ОСЕЛЯ Sant' Anna.

Cima & Comp. — властители оселі С. Анна при оселі Вера Гварані, в мунісіпійоом S. Matheus, Парана, повідомляють, що льоти маючі бути спродані в оселі С. Анна суть вимірені рядом і доручені властителю, котрі можуть спродати без всяких трудностей.

По всякі виясненя прошу писати до:
J. Cima — Comp. Curitiba,
10 — 12 або União da Victoria.

Катарина Гричук пошукує свого брата Гавриїла Капчача. Последніми часами був у міст. Америці, Jersey City N. J.
Хтоб про нього знав, або він сам, хай зголосити ся до ред. „Праці“ 8-11.

ДО ХОРИХ ЛЮДИЙ ПО ВСІХ ЗАКУТНИХ ШИРОКОЇ БРАЗИЛІЇ.

Др. Александер Нікольський.

Славний спеціаліст з Європи, теперішній лікар при українським шпитали в Прудентополи, поручає всім терплячим Українцям так мущинам, як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найліпшим і найпевнішим успіхом, ревматизм, всякі недуги жолудкові, недуги утроби, нирок, гемороїди, недуги шкірні, різні затроєня, недугу падачки і т. д.

Коли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірем, а дістане пораду.

На відповідь залучить поштову марку.
DR. ALEXANDRE NIKOLSKYI.

Prudentopolis — Paraná.

Години урядові від 9 рано до 9 вечер; від 3 до 5 години пополудни в українським шпитали. (Безплатно для бідних).

Лікар і оператор

Др. МИРОСЛАВ ШЕЛІГОВСКИЙ

Бувший асистент клінік европейських.

CURITYBA, Rua S. Francisco 25.

Лічить після найновійшої системи. — Виконує всякі операції хірургічні.

Посторонних слабих приймає на лічене і побут у своїй клініці. Лічить лунами „Roentgena“. Посідає власну лябораторію до бадань хемічних і мікроскопових, та всяких інших бадань крови в слабостях внутренних.

Порада листовно і устно. — Мож розмовитись по українськи.

CURITYBA — Rua S. Francisco № 25. — Paraná — Brazil.

Кравчарня „УКРАЇНА“
Василя Магеровского

Виготовляє всякі убраня від найдорзших до найдешевших: плащі, намітки, маринарки, сподні — взагалі все, що входить в обем кравецтва.

Всякі роботи виконує скоро, совісно. — після міри, крою і моди.

Цни найприступнійші.

Українці! Попирайте завжди лиш своїх!

ALFAIATARIA „UCRAINA“
de

Basilio Magerovskyi
Parandua Sta. Catharina

Оселя Гважувіра — Парана
Бразилія.

Найбільший склеп український.
ІВАНА ШЕРЕМЕТИ.

Поручаєсь всім Українцям склеп свідомого Українця, в котрім найдуть ся товари споживчі, знаряди до домашнього вжитку. Хто що потребує а певно що не пожадує, коли сповнить обовязок наредній:

СВІЙ ДО СВОГО.

Купуєсь збіже і всякі продукта кольоніальні.

ANTONIO REBOUCAS PARANA
Riosinho
CASA DO POVO

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО
В АНТОНІЙО РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстарших склепів у цілім мунісіпійо Іраті

Продаю товари різнородні — яких справді хто забачає — ФАЗЕНДА — ЗЕЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужиткоу домашнього і рільничого.

Напитки різнородні. Скуповую герву. На складі КАВА — ЦУКОР — усі споживчі товари. Кавелюхи — стрільні артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланцюжки до годинників і т. д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi
Antonio Rebouças Paraná

Чи Ви вже були коли у склепі
НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого склепу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стації залізничої.

В його склепі знайде кождий Українець найлучший і найдешевший то вар. О сім переконаєсь кождий, хто вступить в хату Никити Доняка. Простора саяя повна Seccos e Molhados, зелізя, різнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по цині найприступнійшій. Переїзджачоці можуть переночувати, або в бараку, або в саяях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі склепом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і иньші продукта кольоніальні.

До кождого потягу вислаєсь власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополи і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Donlak — Iraty — Paraná.

Український склеп
ХРУНЯ І БРАТА.
в кольонії Вера Гварані.

Продаємо різнородні продукта по найтаньшій цині.

Купуємо усякі продукта кольоніальні, як герву-матте, обручі з тімбо, кору з брамомуні, віск, масло кури, і т. д.

На складі єсть кава, цукор білий і жовтий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи сукнянні і солом'янні, і т. д.

Chrun & Irmão
Vera Guarany — Paulo Frontim, Parana.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
Івана Мойси

В Марешаль Маллет
ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает різнородні продукта по найтаньшій цині. Купує усякі продукта кольоніальні, а найцікавше, що платить доросше як другі склепарі.
ПП. З КОЛЬОНІЙ

В. КУН І СИН

ІПІРАНГА ГВАЖУВІРА ПАРАНА

Поручаю мій склеп при фабриці КАП ФЛЯШКОВИХ.

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого skleпу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стациї залізничої.

В його skleпі знайде кожний Українець найлучший і найдешевший то вар. О сїм переконаєсь кожний, хто вступить в хату Никити Доняка. Простора саля повна Seccos e Molhados, зелізя, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприступнійшій. Переїзджаючі можуть переночувати, або в бараку, або в салях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі skleпом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і инші продукта кольоніяльні.

До кожного потагу висилаєсь власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополя і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Doniak — Iraty — Paraná.

CAIXA
POSTAL
246.

BEBAM AS CERVEJAS

DA

ATLANTICA

Atlantica

Luzilana

Curilibana

Porter

TELEPHONE 454.

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ — ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А.
(ул. Ігвассу — Куритиба) ???

ПИВА:
ясні:

Атлантика
Люзитана
Гамбург
Куритибана
Паранаенсе

темні:

Мюнхен
Кульмбах
Демократа
Портер

НАПИТКИ:

Атланта
Більц

Вода Столова
Женжібре

ГАЗОЗИ з:

Цитрини
Абакаші
Черешень
Малин
Помараньч
Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни!

Роздаємо насіне ячменю за контрактом або продаємо вибирає насіне ячменю!

Сухі дріжджи Атлантики є найлучші і економічні.

Екстракт з солоду, се найлучше лікарство проти кашлю і відновляющий сили.

ХРУНІА І БРАТА.
в кольонії Вера Гварані.

Продаємо ріжнородні продукта по найтаньшій ціні.

Купуємо усякі продукта кольоніяльні, як герву-матте, обручі з тімбо, кору з брамомуні, віек, масло кури, і т. д.

На складі єсть кави, цукор білий і жовтий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи суньяніні і соломвинні, і т. д.

Chrun & Irmão

Vera Guarany — Paulo Frontim, Paraná.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта по найтаньшій ціні. Купує усякі продукта кольоніяльні, а найцікавше, що платить доросше як другі skleпарі.

ПП. З КОЛЬОНІЙ

прошу прийти у мій skleп і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу? Я свідомий, що переконаєтесь, що кажу правду!

João Moisa

Marechal Mallet

Paraná

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО
В АНТОНІЮ РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстарших skleпів у цілім муніципалію Іраті

Продаю товари ріжнородні — яких справді хто забачає — ФАЗЕНДА — ЗЕЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужитку домашнього і ріжничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву. На окладі КАВА — ЦУКОР — усе споживчі товари. Капелюхи — стрільні артикули — окраси зі золота як брошки, перетені, ланцужки до годинників і т. д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi

Antonio Rebouças

Paraná

В. КУН І СИН

ІПІРАНГА ГВАЖУВІРА ПАРАНА

Поручаю мій skleп при фабриці КАП ФЛЯШКОВИХ, купую всякі продукта краєві, продаж гуртовна і деталічна.

W. KUN & FILHO

Guajuvira

Paraná

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Одрецький — Козакевич

В

ІРАТІ

ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям з Іраті, як і з подальших околиць, наш skleп, який є завжди заосмотрений у найріжноріжнійші товари так краєві, як і заграничні, найлучшої якості. Великий вибір ріжнородних матерій, коців, капелюхів, вовняних пал, хусток, білого полотна, черевики з фабрики Фаворита, осотові вовняні убраня і многі инші товари галентарійні.

НАЧИНЕ КУХОНЕ — ЗЕЛІЗО.

Має завжди на складі велику скількість: МУКИ пшеничної житної і кукурудзяної, ЦУКОР жовтий і білий. Каву в зернятах і мелена, СІЛЬ НАФТА, ОЛІЙ, ріжнородні ФАРБИ, КОНСЕРВИ, ГОРІВКА з Моретес, напитки краєві і заграничні.

Скуповуємо герву — віек і мід для ПП. Каросників є портера, січки і кукурудзи не брак.

Продаж деталічна і гуртовна для прибувших залізницею нічліг.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА.

ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

На услуги Шановної Публіки. Телеграфічна адреса: "Kozak" Iraty.

Українська печатня в Прудентополю.